

**Sosialpolitikk
eller sosialpornografi?**

Roel Puijk, Helge Østbye og Else Øyen

SOSIALPOLITIKK ELLER SOSIALPORNOGRAFI?

En analyse av
sosialpolitiske reportasjer i pressen

UNIVERSITETSFORLAGET AS
Bergen–Oslo–Stavanger–Tromsø

© UNIVERSITETSFORLAGET AS 1984
ISBN 82-00-07340-8

Omslag: Harald Nystad

A.s John Grieg

FORORD

Denne boken bygger på et forskningsprosjekt om sosialpolitiske reportasjer i pressen. Prosjektet har gått over 3 år. Journalistene skriver vanligvis sine reportasjer i løpet av noen få dager, og tidspresset tillater dem sjelden den ettertenksomhet en systematisk gjennomgang av flere reportasjer får fram. De har en annen jobb enn forskerne og det i seg selv gir andre perspektiver. Forskere og journalister ser nok på hverandre med en viss skepsis. Forskerne ser med misunnelse på journalistenes store produksjon og skriveferdighet, men glemmer ikke å trekke fram den lettvintheten de omgås data med, og den måten de generaliserer ut fra ett enkelt tilfelle. Journalistene syns stort sett at forskerne er trege, skriver vanskelig og er altfor omstendelige. Spesielt blir de oppgitt over alle de forbehold som tas i tolkningen av resultatene. Og rett som det er konkurrerer journalister og forskere om adgang til data og informanter.

Men det skjer jo også at de samarbeider. Dette prosjektet er det Rådet for anvendt presseforskning og etterutdanning som har finansiert. Det er også med god grunn vi kan takke journalistene i Bergens Arbeiderblad, Dagbladet og VG for at de ble med på undersøkelsen, tok tid til å la seg intervjuet og attpåtil ga gode råd med på veien.

Det er mange andre som har hjulpet oss med prosjektet. Særlig går takken til de personene vi fant fram til ved at de var fremstilt i reportasjene, og som lot seg intervjuet av oss. For noen var nok vårt intervju en ekstra påkjenning. Vi kunne ikke stille dem i utsikt at et intervju med oss kunne bidra til å løse deres problemer med de sosiale myndigheter. Selv om vi har et aldri så lite håp om å påvirke fremtidige sosialreportasjer slik at de kan bli et bedre redskap i den sosialpolitiske utviklingen.

Takken går også til saksbehandlere ved ulike institusjoner som er nevnt i sosialreportasjene, og til andre som har gitt informasjon eller bidratt til å formidle kontakt.

Else Øyen og Helge Østbye tok initiativet til undersøkelsen. Roel Puijk ble ansatt ved prosjektet, og har i samarbeid med de to andre hatt ansvaret for detaljutføringen og den praktiske gjennomføringen av prosjektet, og skrevet det første utkast til rapport.

Bergen, september 1984

Roel Puijk   Helge Østbye   Else Øyen

INNHold

1	NYSGJERRIGHET	9
2	METODE	11
2.1	Avgrensning av prosjektet	11
2.2	Utvalget av reportasjer	12
2.3	Hvor langt kan vi strekke våre resultater	14
2.4	Rapportens oppbygging	15
3	DE UNDERSØKTE SOSIALREPORTASJENE	16
3.1	Reportasjene etter problemområde	16
3.2	Utformingen av reportasjene	17
3.3	Hvem er informantene?	19
3.4	Framstillingen av informantene	22
3.5	Argumentasjonen i reportasjene	23
3.6	Motparten	25
3.7	Oppfølging av reportasjene	26
4	FRA PROBLEM TIL REPORTASJE	28
4.1	Faktorer som styrer journalistenes arbeid	30
4.1.1	Avisenes mål	31
4.1.2	Generell presse-etikk	35
4.1.3	Taushetsplikt og rett til innsyn	37
4.2	Kontakt journalist – informant	40
4.2.1	Reportasjer på initiativ fra journalisten	41
4.2.2	Reportasjer på initiativ fra informanten	42
4.2.3	Reportasjer på initiativ fra mellomledd	44
4.3	Journalistenes akseptering av sakene	45
4.4	Partenes kontroll	48
4.5	Viderebehandling av stoffet	49
5	SOSIALREPORTASJENE I DAGBLADET, VG OG BERGENS ARBEIDERBLAD	51
5.1	Avisene i undersøkelsen	51
5.2	De enkelte avisenes reportasjer	54
5.2.1	Problemområde	54
5.2.2	Utformingen av reportasjene	55
5.2.3	Informantene	55
5.2.4	Framstillingen av informantene	56
5.2.5	Argumentbruken	57
5.3	Avisenes profil	58
6	REPORTASJE OG HVA SÅ?	61
6.1	Effekter på saksbehandling	61
6.1.1	Boligsaker	61
6.1.2	Trygdesaker	65

6.1.3	Institusjonssaker	67
6.1.4	Barnevernssaker	71
6.1.5	Andre saker	74
6.2	Hvilken virkning har sosialreportasjene?	77
7	HVA BETYR REPORTASJEN FOR INFORMANTENS EGENBILDE?	83
7.1	Informantens reaksjoner på reportasjen	83
7.2	Omgivelsenes reaksjoner på reportasjen	87
8	MEN SOSIALREPORTASJENE BERØRER OGSÅ ANDRE	91
8.1	Motpartens vurderinger av reportasjen	91
8.2	Saksbehandlerne	92
8.3	Samfunnet ellers	94
9	NOEN FLERE TANKER OM SOSIALREPORTASJENE	97
9.1	Informantene	97
9.2	Journalistene	100
9.3	Mellomleddet	104
9.4	Forvaltningen	105
9.5	Politikerne	110
9.6	Sosialreportasjer og sosial endring	111
	ETTERSKRIFT	
	SOSIALPORNOGRAFI ELLER SOSIALPOLITIKK?	114
	Noter	118
	Litteratur	119
	Register	121